

UNDERSØGELSER PÅ TEATEROMRÅDET 2011

RAPPORT OM INTERNATIONALE AKTIVITETER

UNDERSØGELSER PÅ TEATEROMRÅDET 2011 RAPPORT OM INTERNATIONALE AKTIVITETER

Udgivet af:

Kulturministeriet, juni 2011

Redaktion:

Karin Marcussen, Julie Haagen, Maria Gadegaard, Ane Kathrine Lærkesen og Alexander Méli Barming

Oplag:

Udkommer kun elektronisk

Kulturministeriet

Nybrogade 2

1203 København K

Telefon 33 92 33 70

E-post: kum@kum.dk

Forside:

Foto: AKassen for Kulturministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Undersøgelsens baggrund og kommissorium	4
1.1. Baggrund for undersøgelsen	4
1.2. Kommissorium: de stillede spørgsmål vedr. internationale aktiviteter	4
2. Metode og datagrundlag	6
2.1. Kunststyrelsens kortlægning	6
2.2. Aktørundersøgelse.....	6
3. Internationale aktiviteter – en oversigt	8
3.1. Tilskudsordninger til internationalt teaterarbejde	8
3.2. Typer og omfang af internationale aktiviteter	10
4. Resultater af undersøgelsen	14
4.1. Kunststyrelsens kortlægning	14
4.2. Aktørernes vurdering af barrierer og muligheder	20
4.3. Aktørernes vurdering af effekter af internationalt (sam-)arbejde	23
4.4. Aktørernes vurdering af ekstern finansiering af internationalt (sam-)arbejde....	24
5. Opsummering	26
5.1. Varieret forståelse af international aktivitet	26
5.2. Teatrenes internationale aktivitet	26
5.3. Hvor vigtig er international aktivitet?.....	26
5.4. Økonomi	27
5.5. Tidshorisonter	27
5.6. Mangel på viden og etablering af netværk	27
5.7. Udviklingsperspektiver.....	27

1. Undersøgelsens baggrund og kommissorium

1.1. Baggrund for undersøgelsen

Teaterudvalget afgav sin rapport ”Scenekunst i Danmark – veje til udvikling” i april 2010. I rapporten blev det bl.a. foreslået at styrke internationale aktiviteter af dansk scenekunst ved bl.a. at etablere en højtprofileret og kunstnerisk stærk international festival i København samt gennem øget dansk tilstedeværelse på internationale scenekunsthøjtider.

Teaterudvalget foreslog yderligere et stærkere fokus på det internationale aspekt i de statslige rammeaftaler med teatrene samt oprettelse af en ny udviklingspulje administreret af Statens Kunstråds Scenekunstudvalg, der bl.a. skulle have fokus på internationale aktiviteter.

Den efterfølgende høring i sommeren 2010 af Teaterudvalgets rapport viste, at der i teaterlivet var forskellige holdninger til udvalgets anbefalinger om internationale aktiviteter. Det blev i forbindelse med høringen bl.a. nævnt, at der allerede fandtes forskellige internationale scenekunsthøjtider og generelt var en højere international aktivitet end påstået i udvalgets rapport. Der blev endvidere efterlyst en kortlægning af det internationale område og større viden om typer, omfang og betydning af det internationale arbejde inden for scenekunst.

Som opfølgning på teaterudvalgets rapport aftalte kulturministeren den 6. oktober 2010 med kulturordførerne fra alle partier med undtagelse af Enhedslisten, at der skulle foretages undersøgelser på følgende fire områder:

- Formidlingsordningen (billetkøbsordningen)
- Internationale aktiviteter i dansk scenekunst
- Turnéteater i Danmark
- Københavns Teater

Undersøgelserne vedrørende formidling, internationale aktiviteter og turnéteater i Danmark har været foretaget i to trin:

1. En kortlægning af tilskudsordninger og tilskudsmodtagere – som har været varetaget af Kunststyrelsen
2. En aktørundersøgelse – som har været varetaget af COWI Consult for Kulturministeriet

Opsamlingen på de to undersøgelsestrin har været udført af Kulturministeriet og Kunststyrelsen.

1.2. Kommissorium: de stillede spørgsmål vedr. internationale aktiviteter

Hensigten med undersøgelsen af internationale aktiviteter i dansk scenekunst har været at tilvejebringe et bredt og nuanceret billede af det internationale samarbejde i dansk scenekunst. Det har endvidere været hensigten at få et indblik i, hvilke barrierer der opleves for yderligere internationale aktiviteter, samt at få et billede af, hvordan staten bedst understøtter denne.

Konkret er der stillet følgende spørgsmål, som undersøgelsen af internationale aktiviteter skal belyse:

- Overblik over, hvilke former for internationale aktiviteter der findes i dansk scenekunst i dag. Og hvem er aktørerne?
- Overblik over tilskudsordninger og støttemuligheder til internationale aktiviteter, f.eks. i forhold til det, der gør sig gældende på andre kunstområder.
- Evt. sammenligning med statslig støtte til internationale aktivitetsinitiativer på scenekunstens område i andre lande.
- Hvilket internationalt samarbejde er aktøren involveret i?
- Hvad mener aktøren, at aktøren og hans/hendes publikum får ud af det internationale samarbejde?
- Hvilke muligheder og hvilke barrierer ser aktøren i forhold til internationale aktiviteter af scenekunsten i Danmark?
- Er der efter aktørens opfattelse behov for større grad af internationale aktiviteter på scenekunstområdet? Hvad kunne i givet fald fremme internationale aktiviteter?

2. Metode og datagrundlag

Som nævnt ovenfor under 1. er undersøgelsen foretaget i to trin med en efterfølgende fælles opsamling. Trin 1 har været en kortlægning af ved Kunststyrelsen og trin 2 en aktørundersøgelse med interview af de centrale aktører i teaterlivet ved COWI Consult.

Opsamlingen på de to undersøgelsestrin har været udført af Kulturministeriet med bistand fra Kunststyrelsen. Dette er sket ud fra en forudsætning om, at der alene er tale om en opsamling på en række faktuelle undersøgelser, og at hverken undersøgelserne eller opsamlingen kan levere endegyldige faktisk baserede svar på de politiske spørgsmål om turnéteater i dansk scenekunst. Derimod kan de forhåbentlig levere et oplyst grundlag for politisk stillingtagen til de spørgsmål, der er blevet rejst af Teaterudvalget, samt den efterfølgende høring af teaterlivet.

2.1. Kunststyrelsens kortlægning

Kunststyrelsens kortlægning af scenekunstmrådets internationale aktiviteter fokuserer på sæson 2009/10 og er dels udarbejdet på baggrund af data registreringer i Kunststyrelsens tilskudsdatabase, dels oplysninger indhentet gennem en spørgeskemaundersøgelse foretaget i april 2011 til 260 aktører på scenekunstmrådet. Kunststyrelsens data vedrørende tildelte bevillinger i den konkrete sæson viser ikke de udsving, der eventuelt kan forekomme i enkelte aktørers internationale aktiviteter over flere sæsoner. Der var i spørgeskemaundersøgelsen svar fra ca. 140 aktører ud af 260 adspurgte, dvs. fra lidt over halvdelen af de adspurgte. Spørgeskemaundersøgelsen giver således ikke et komplet overblik over samtlige internationale aktiviteter i sæsonen – men dog et signalement af mangfoldigheden af aktører og aktiviteter.

Endelig bør det nævnes, at Odin Teatret/Nordisk Teaterlaboratorium, som har internationale aktiviteter i betydeligt omfang, ikke har besvaret undersøgelsen.

2.2. Aktørundersøgelse

Aktørundersøgelsen ved COWI Consult bygger på datamateriale indhentet gennem 43 strukturerede, kvalitative interview baseret på interviewguiden opstillet i Bilag B. Interviewene er gennemført som en kombination af 31 personlige og 12 telefoniske interview.

Respondenterne fordeler sig på 39 scenekunstproducenter og teaterforeninger samt 4 foreninger og organisationer (Se Bilag A for en komplet liste over interviewede aktører). Respondenterne er udvalgt i samråd med Kulturministeriet og Kunststyrelsen ud fra en vurdering af relevans i forhold til de fire analysetemaer. Eksempelvis har parametre, som at respondenterne modtager midler fra formidlingsordningen, været udslagsgivende. De udvalgte teatre er valgt ud fra kriterierne type, genre og geografisk beliggenhed.

Aktørerne er blevet lovet anonymitet. Der angives derfor kun aktørnavne, når aktørerne udtaler sig om faktuelle data (såsom deltagelse i netværk, opsætning af forestillinger og festivaler mv.) og ikke, når de udtaler sig om holdninger og erfaringer til et givent emne.

I aktørundersøgelsen er teatrenes udsagn omkring deres erfaringer og holdninger til en række emner formidlet. Dette har en række implikationer:

- Undersøgelsen omfatter aktørernes udsagn baseret på deres opfattelse af en given kontekst, et givent regelsæt mv., og den er derfor ikke nødvendigvis en udtømmende og nøjagtig beskrivelse af den faktuelle situation.
- Besvarelser om f.eks. aktivitetstyper og omfang heraf dækker ikke nødvendigvis alle aktørens aktiviteter, men blot de, som er nævnt under interviewet.
- Når en aktør (A) ikke nævner en specifik erfaring eller holdning, som en anden aktør (B) har givet udtryk for, kan der ikke drages konklusioner om, hvorvidt den første aktør (A) er enig eller uenig med den anden aktørs (B) udsagn.

På basis af ovenstående – de kvalitative interview karakter – giver det ikke mening at opgøre aktørernes besvarelser kvantitativt. Omfanget af aktører af en given holdning mv. angives på denne baggrund med termer såsom få, nogle og de fleste.

3. Internationale aktiviteter – en oversigt

3.1. Tilskudsordninger til internationalt teaterarbejde

Internationalt teaterarbejde varetages dels af en række større stationære teatre, som primært finansierer aktiviteterne via deres driftsbevillinger, dels af en række mindre teatre. Yderligere giver Statens Kunstråds Scenekunstudvalg støtte til internationalt teaterarbejde. Nedenfor i tabel 1 gives en oversigt over støtteordningerne. I oversigten indgår også puljer, der kan søges til andre internationale formål end teater, eksempelvis puljer til oversættelser og til residencyophold i udlandet, der også kan søges af forfattere eller billedkunstnere.

Tabel 1. Tilskud til internationale scenekunstaktiviteter i sæson 2009/10

Pulje	Målgruppe	Aktiviteter	Beløb
International teaterudveksling	Det enkelte teater, scener eller enkeltpersoner	Danske gæstespil til udlandet, udenlandske gæstespil i Danmark, netværksmøder, festivaler aktiviteter som :DANISH+, Assitejs verdenskongres Fokus på scenekunst for børn og unge samt ikkesprogbårne produktioner som dans, performance og nycirkus	10.412.965 kr.
Dramatikpuljen	Institutioner, dramatikere, forfattere og oversættere, der arbejder med dansk dramatik	I sæson 2009/10 modtog 2 danske dramatikere tilskud til deres internationale aktiviteter i form af research i forbindelse med manuskriptskrivning.	135.000 kr.
Prøveoversættelser	Oversættere, forlag, udenlandske forlag, udenlandske opførende teatre	Fra Statens Kunstråd blev der bevilget et samlet tilskud på i alt 54.000 kr. til oversættelse af 10 danske dramatikeres manuskripter til henholdsvis polsk, russisk, kinesisk, tysk og engelsk.	54.000 kr.
Dans	Professionelle dansere, koreografer, teatre	Kassandra Production modtog tilskud fra puljen i 2009/10, som det eneste projekt med et internationalt sigte i form af samarbejde med en international festival.	75.000 kr.
DIVA	Danske kunstinstitutioner	5 udenlandske scenekunstnere på arbejdsophold i Danmark. De 5 kunstnere og værtsinstitutionerne repræsenterede genrerne dans og performance.	268.700 kr.
Residencyophold i udlandet	Danske kunstnere	Én danser, ét dansekollektiv samt én dramtiker var på ophold hos institutioner i udlandet.	100.000 kr.

Konkrete internationale aktiviteter initieret af Statens Kunstråd

Ud over at Statens Kunstråd bevilger tilskud til konkrete internationale aktiviteter efter ansøgning, så kan Kunstrådets tage egne initiativer med henblik på at fremme det internationale samarbejde.

- Kunstrådet har blandt andet i både 2006 og 2009 taget initiativ til, at det blev afholdt en international showcase med præsentation af dansk scenekunst. Den internationale showcase P@rt blev realiseret i samarbejde med Københavns Internationale Teater.
- Statens Kunstråd har også medvirket til, at danske børneteatergrupper blev præsenteret på Big Break Festival i Moskva i 2009, og har ligeledes medvirket til, at ASSITEJS verdenskongres skal finde sted i København/Malmø i 2011.
- I 2010 tog Statens Kunstråd initiativ til, at der for anden gang i træk var dansk repræsentation på International Tanzmesse NRW i Düsseldorf, ligesom der samme år i samarbejde med de øvrige nordiske lande blev etableret en fællesnordisk stand for scenekunst på CINARS i Montreal i Canada.
- I efteråret 2010 samarbejdede Kunstrådet med Teatro della Limonaias Intercity Festival i Firenze, som dette år havde København som tema. Her blev vist dansk dramatik, iscenesat af danske og italienske instruktører med italienske scenografer og skuespillere.
- Statens Kunstråd har endvidere de seneste år i samarbejde med Teatercentrum inviteret internationale gæster til den årlige børneteaterfestival i Danmark.
- I 2011 vil den internationale IETM afholde kongres i København – også denne aktivitet er kommet på plads på foranledning af Statens Kunstråd.

Tilskud til internationale aktiviteter via Statens Kunstfond

Statens Kunstfonds Film- og Scenekunstudvalg bevilger rejselegater til skabende kunstnere til transport og ophold i forbindelse med rejser i ind- og udland. I sæsonen modtog 16 danske skabende scenekunstnere rejselegater fra Statens Kunstfond.

Tilskud fra Styregruppen for Kulturministeriets og Udenrigsministeriets internationale kulturudveksling

Styregruppen for Kulturministeriets og Udenrigsministeriets internationale kulturudveksling bevilger tilskud til international udveksling, jf. samarbejdsaftale mellem de to ministerier. Der gives ligeledes midler til de danske ambassader og institutter. I sæson 2009/10 bevilgede styregruppen blandt andet tilskud til, at teatret Republiques forestilling Havfruen kunne gæstespille i Beijing, og samproduktionen mellem de danske teatre Meridiano og Batida med medvirkende kinesiske artister og scenekunstnere kunne vises på EXPO i Shanghai.

Kunststyrelsen er sekretariat for Styregruppen for Kulturministeriets og Udenrigsministeriets internationale kulturudveksling, og varetager ligeledes den koordinerende funktion af den kulturelle del af de danske statsbesøg. Endelig udfører Kunststyrelsen yderligere en række operatøropgaver som for eksempel at koordinere og arrangere besøgsprogrammer for udenlandske interessenter, som besøger landet for at skabe kontakter og international udveksling med den danske kunstscene.

Sammenligning af Statens Kunstråds tilskudsordninger til internationale scenekunstaktiviteter med, hvad der gælder for andre kunstområder

Tilskudsordninger til internationale aktiviteter inden for kunstområder som billedkunst, musik og litteratur er ligeledes en del af den forpligtelse, som både Statens Kunstråd, Statens

Kunsthøjdepunkt og styregruppen for Kulturministeriets og Udenrigsministeriets internationale kulturudveksling skal varetage.

Statens Kunstråds midler til international udveksling (i alt 21.782.405 kr.) blev i 2009 fordelt af rådet med 1.981.532 kr. til scenekunst, 11.606.498 kr. til billedkunst, 4.743.731 kr., til litteratur, 2.150.644 til musik og 1.300.000 kr. til tværgående aktiviteter¹.

Hvis man sammenligner Statens Kunstråds tilskudsordningerne til internationale aktiviteter inden for scenekunsten med de muligheder, der generelt gælder for andre kunstområder, så eksisterer der for billedkunsten en mulighed for at ansøge om tilskud til internationale samarbejdsinitiativer, som finder sted uden for de etablerede kunstinstitutioners rammer eller falder uden for de etablerede institutioners normale virke. En lignende pulje med henblik på internationale samarbejdsinitiativer og mulighed for at søge tilskud til internationale koproduktioner med udenlandske aktører og institutioner eksisterer ikke for scenekunsten.

Sammenlignes med de muligheder, som gælder for musikområdet, så eksisterer der her en ordning kaldet "Den unge elite", efter hvilken der kan ydes tilskud til at fremme kunstneriske talenter inden for alle musikgenrer, som viser potentiale til en international karriere. Der kan bevilges tilskud til realisering af en 2-årig karriereplan, og der udpeges 4-6 navne årligt. En sådan mulighed eksisterer ikke på scenekunstens område. Midlerne til at udvikle den unge musikelite med henblik på en international karriere udspringer af en ekstrabevilling tilført musikområdet i forlængelse af Kulturministeriets musikhandlingsplan 2008-2011.

3.2. Typer og omfang af internationale aktiviteter

De forskellige scenekunstinstitutioner og aktørers internationale aktiviteter i sæson 2009/10 varierer i omfang og i type af aktivitet. Aktørernes aktiviteter fordeler sig inden for følgende kategorier:

- International turnéaktivitet
- Modtagelse af internationale gæstespil
- Deltagelse i international scenekunsthøjdepunkt i Danmark
- International koproduktion
- Internationalt samarbejde – erfaringsudveksling/workshop
- Personudveksling
- Residencyophold
- Besøgsprogrammer
- Readings
- Oversættelser
- Diverse

Med henblik på at opnå et billede af, hvilke typer af internationale aktiviteter teatrene typisk er involveret i, er der nedenfor i tabel 2 angivet aktivitetstype og omfang for en række teatre og teaterkategorier

¹ Kilde: Statens Kunstråds årsberetning 2009.

Tabel 2. kategorisering af teatertyper - type og omfang af internationale aktiviteter

Aktørkategori	Aktivitetstype	Omfang
Det Kongelige Teater	<p>Teatrets internationale aktiviteter omfatter bl.a.: koproduktioner, anvendelse af internationalt kunstnerisk personale (instruktører, scenografer, dansere, operasangere, kostumedesignere mv.), personudveksling, internationale festivaler (begrænset grad), internationale netværk og sammenslutninger og turnévirkosomhed i udlandet.</p> <p>Mange af de kunstnere og kunstneriske hold, der er tilknyttet teateret inden for særligt ballet og opera, har løbende engagementer i udlandet. Endelig turnerer balletten 1-2 gange om året i udlandet.</p>	Betydeligt
Teater med turnéforpligtelse (Folketeatret, Svalegangen og Den Jyske Opera)	<p>Turnéaktiviteten har fokus på Danmark. Folketeatret og Svalegangen har international aktivitet i form af enkelte aktiviteter af typerne: koproduktioner, deltagelse i styregruppe af international festival i Danmark, gæstespil fra udlandet, internationalt kunstnerisk personale, men ser ikke internationale aktiviteter som en del af deres primære fokusområde.</p> <p>Den Jyske Operas internationale aktiviteter rummer bl.a. høj grad af internationalt kunstnerisk personale, tæt samarbejde med teatre i mange lande omkring videndeling og erfaringsudveksling og deltagelse i et nordisk og europæisk netværk på voksenområdet og et tilsvarende netværk på børneområdet, sang på originalprog. Herudover er der i begrænset grad videreslag til udlandet og koproduktioner.</p>	Varierende
Teaterforeninger og koncert- og kulturhuse	<p>Køb af internationale forestillinger. Sønderborg Teaterforening køber knap 1/4 af deres forestillinger fra udlandet. Danske Kultur og Kongreshuse skønner, at deres forestillingers fordeling mellem danske og internationale er som følger: skuespil: næsten 100 % dansk, ballet og dans: 50 % dansk, opera og operetter: 60 % dansk og musicals og teaterkoncerter: 75 % dansk</p>	Betydeligt
Københavns Teater (ekskl. Folketeatret)	<p>Begrænset international aktivitet primært bestående af anvendelse af internationalt kunstnerisk personale og derudover kun enkelte tilfælde af koproduktioner, netværksdeltagelse, internationale gæstespil, deltagelse på festivaler, turné i udlandet, Artist in Residence, forestilling på engelsk og samarbejdsprojekter (EU).</p> <p>Betty Nansen Teatret (og C:NTACT, der er en selvstændig fond, der har til huse på teatret) og</p>	Mindre

	<p>Republique har en højere grad af international aktivitet end de øvrige.</p>	
Landsdelsscenerne	<p>Det internationale aktivitetsniveau er begrænset, om end det varierer meget i omfang, og der gives udtryk for at det ligger uden for deres primære arbejdsområde. Aktiviteterne er begrænset til primært anvendelse af internationalt personale (fra mindre til betydeligt omfang alt efter teater) og enkelte koproduktioner. Aarhus Teater har herudover Artist in Residence og er medarrangør af en international festival i Aarhus.</p> <p>Der udarbejdes p.t. en ansøgning til et EU-projekt med deltagelse af alle tre landsdelsscener.</p>	Mindre/ Varierende
Små Storbyteatre (ekskl. Svalegangen)	<p>Der er en tendens til større international aktivitet inden for dans og til dels børneteater end talebaseret voksenteater. Noget omfang af køb af internationale gæstespil, og én eller få spiller selv i udlandet, deltager på internationale festivaler i Danmark og udlandet, anvender internationalt personale og har internationale koproduktioner.</p> <p>Inden for dans er der deltagelse i internationale netværk, nordisk samarbejde, EU-projekt, internationale konkurrencer, co-produktioner, selv været ude som Artist in Residence, turné i udlandet mv.</p>	Varierende
Egnsteatre	<p>Egnsteatrene kan opdeles i tre overordnede grupper:</p> <p>1) Begrænset eller ingen international aktivitet, og understreger, at deres fokus som egnsteater er på at formidle dansk kvalitetsteater til et kommunalt (og regionalt) marked. Dvs. internationale aktiviteter er hverken deres primære indsatsområde eller forpligtelse (flere nordjyske).</p> <p>2) Sporadisk international aktivitet i begrænset grad, f.eks. koproduktion, internationale, gæstespil, fremvisning af børne- og ungdomsforestillinger i udlandet, deltagelse på internationale festivaler, samarbejde med aktører i udlandet, internationalt kunstnerisk personale, (varierende grad), personudveksling, Artist in Residence og internationale netværk (diverse, hvoraf flere nævner, at de forventer øget aktivitet i fremtiden)</p> <p>3) Stor international aktivitet, herunder koproduktion, internationalt kunstnerisk personale, internationale gæstespil, optræden i udlandet, turné i udlandet, Artist in Residence (Diva-ordning), internationale festivaler, international netværk, international uddannelsesaktiviteter (oftest eksperimenterende/performance teatre,</p>	Varierende

	børneteater og lign.)	
Øvrige teatre	De øvrige teatre har ofte et bredt spænd af internationale aktiviteter, herunder hyppig deltagelse i internationale festivaler, flere koproduktioner, Artist in Residence, netværk, internationale gæstespil, internationale kunstnere, samarbejde med internationale teatergrupper mv.	Betydeligt
Foreninger og organisationer	Internationale aktiviteter afhænger af foreningen og organisationens fokus og formål, så intet generelt. ASSITEJ Danmark kan nævnes, idet de formidler viden om dansk børneteater til udlandet og informationer om aktiviteter i udlandet til de danske teatre. De deltager i/ tilrettelægger forskellige bi- og multilaterale udvekslingsprojekter.	-

Kilde: COWI Consults aktørundersøgelse

Som det fremgår af oversigten, er de oftest forekomne former for internationale aktiviteter er anvendelse af internationale kunstnere, kunstnerhold og ekspertise. Af områder, inden for hvilke flere arbejder på at igangsætte eller udvide aktivitet i fremtiden, kan nævnes: Artist in Residence og koproduktioner. Fremvisning af egne forestillinger i udlandet sker kun i et mindre omfang og oftest som deltagelse i festivaler. Nogle teatre lægger scene til internationale gæstespil og musikforestillinger fra udlandet. De enkelte aftaler om gæstespil fra udlandet involverer nogle gange flere danske teatre.

Der er en tendens til, at danseteatre, børneteater og andre mere fysiske, performance eller sansorienterede teatertyper er mere internationale end de mere talebaserede teatertyper. Inden for talebaseret teater er sproget en barriere for international aktivitet.

Generelt fortæller flere teatre, at der er sket en vækst i deres internationale aktivitet de seneste par år, men at international aktivitet ikke er deres primære indsatsområde.

De internationale samarbejdspartnere, scener og festivaler er geografisk placeret i både nabolande, øvrige Europa og resten af verden.

4. Resultater af undersøgelsen

4.1. Kunststyrelsens kortlægning

Kunststyrelsens kortlægning har til formål at præsentere et overblik over de forskellige typer af internationale aktiviteter, som varetages af de forskellige aktører på scenekunstmrådet. Kortlægningen bygger som nævnt ovenfor under 2.1. på en spørgeskemaundersøgelse sendt til i alt 260 teatre, hvoraf omkring 140 har svaret. Nedenfor gengives resultatet af kortlægningen opdelt på kategorier af teatre og formidlingsaktører.

De store institutionsteatres internationale aktiviteter på scenekunstmrådet

De store institutionsteatre er Det Kongelige Teater, Den Jyske Opera, Peter Schaufuss Balletten, folketeatret.dk (turnerende del), landsdelsscenerne i Aarhus, Odense og Aalborg samt Københavns Teater (herunder Betty Nansen, Republique, Østre Gasværk Teater, Nørrebro Teater og Folketeatrets stationære del) samt Dansk Danseteater. De store institutionsteatres internationale aktiviteter i sæson 2009/10 fordeler sig primært inden for kategorierne international turnéaktivitet og modtagelse af internationale gæstespil, mens enkelte scener under Københavns Teater ligeledes oplyser om internationale aktiviteter i form af readings, salg af manuskript samt international erfaringsudveksling/workshop.

Egnsteatre og små storbyteatres internationale aktiviteter

Egnsteatrene og de små storbyteatres internationale aktiviteter i sæson 2009/10 bestod mestendels af egen turnéaktivitet i udlandet – særligt til internationale festivaler enten med fokus på børneteater eller et dansk tema, men der er også eksempler på, at mindre danske scener har præsenteret udenlandske gæstespil på egen scene og koordineret internationale aktiviteter både nationalt og internationalt – herunder workshoper samt readings og oversættelse af dansk dramatik. Endelig er der også eksempler på konkret personudveksling og samarbejde over landegrænser. Enkelte teatre har en dominerende international profil, som for eksempel Cantabile2 og Koregrafisk Center Archauz, andre har erfaring med international turnévirkksomhed, hvilket gælder en del producenter af teater for børn og unge – for eksempel Grønnegade Teater, Carte Blance, Teatret Fair Play m.fl., mens andre igen, som for eksempel Husets Teater, arbejder internationalt i form af fokus på udvikling og udveksling af dansk og international dramatik gennem readings, oversættelser og udveksling af kunstnere. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen har følgende små storbyteatre og egnsteatre oplyst om konkrete internationale aktiviteter i sæson 2009/10.

Små storbyteatre:	Internationale aktiviteter:
Husets Teater	<ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i international scenekunsthøjsfest i Danmark (p@rt09) • Arrangerede festival for ny europæisk dramatik med nordisk fokus. • Afholdt readings samt arrangementer paneldiskussioner, debat m.m.
Koreografisk Center Archauz	<ul style="list-style-type: none"> • Modtagelse af 18 internationale gæstespil • Havde 14 kunstnere i residency • Deltog i det internationale turnénetværk Dance Roads • Afholdt international koreografikonkurrence AICC • Aktiv partner i det EU-støttede netværk Départs.
Odense Internationale Musikteater	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbejde med udenlandske kunstnere (slovensk scenograf og skuespiller) • Oversættelse af sange • Samarbejde og projektudvikling med engelske Tiger Lillies.
Teatret Gruppe 38	<ul style="list-style-type: none"> • International turnéaktivitet til henholdsvis Irland, Tyskland og Canada • Medarrangør af :DANISH+ i Aarhus
ZeBU – Zenekunst for Børn og Unge	<ul style="list-style-type: none"> • International turnéaktivitet i forbindelse med BiBu-festivalen i Sverige, Festival i Harstad – arrangerer ASSITEJ Norge • Deltagelse i Litauisk teaterlaboratorium med Open Circle i Vilnius. • Deltagelse i :DANISH+ i Aarhus
Anemone Teatret, Café Teatret, Dansescenen, Den Fynske Opera, Det Lille Teater, Filuren,	Oplyser alle, at der ikke har været international aktivitet i sæson 2009/10.

Grønnegårds Teatret, Jomfru Ane Teatret, Jytte Abildstrøms Teater, Marionetteatret i Kongens Have, Svalegangen, Teater Grob, Teater Momentum, Teater V, Teatret ved Sorte Hest, Teatret, Skægspire, Zangenbergs Teater	
Jako-Bole Teatret, Teatret Zeppelin	Ingen oplysninger

Egnsteatre:	Internationale aktiviteter:
BaggårdTeatret	<ul style="list-style-type: none"> • International turneaktivitet med gæstespil i Norge, Sverige samt på festival i Lund, Sverige og Reims, Frankrig • Internationalt samarbejde i form af konsulentbistand til bygning af scenografi.
Cantabile 2	<ul style="list-style-type: none"> • International teaterfestival Waves i Vordingborg med danske og udenlandske gæstespil, workshopper og besøgsprogram • Forestilling på P@rt09 • Workshopforløb i Syrien og Egypten • Internationalt samarbejde med udenlandske performere i kurser og forestillinger • Deltagelse i internationalt strategiudviklingsprojekt for egnsteatre • Researchrejser til Waves 11 • Netværksmøder – IETM • Indledende møder omkring nyt europæisk netværk for mime og visuelt teater.
Carte Blanche	<ul style="list-style-type: none"> • 4 forestillinger på gæstespil til henholdsvis Grønland, Tyskland, Australien • Dramaturgisk konsulent på produktion i

	Australien
Grønnegade Teater	<ul style="list-style-type: none"> • International turnéaktivitet med forestillinger til Tyskland, Finland og Australien
Limfjordsteatret	<ul style="list-style-type: none"> • International turnéaktivitet med forestillinger til Tyskland • Modtagelse af internationalt gæstespil • Gæstespil i forbindelse med "Ny Nordisk Scenekunst og Dialog"
Mungo Park, Allerød	<ul style="list-style-type: none"> • International turnéaktivitet med forestilling på den svenske børneteaterfestival Bibu i Lund • Oversættelse af manuskript til engelsk og norsk • Deltagelse i international festival i Danmark – :DANISH+ i Aarhus • Samarbejde med norsk teater om versionering. • Teatret forbereder ligeledes internationale aktiviteter med henblik på realisering af konkret internationalt samarbejde i sæson 2010/11
Odsherred Teater	<ul style="list-style-type: none"> • Koproducerede med Teatret Fair Play en forestilling med engelske Alex Byrne som instruktør. • I efteråret 2009 var Odsherred Teater vært og turnearrangør for Den canadiske nycirkus kunstner Jamie Adkins, som turnerede med forestillingen Circus Incognito til flere danske scener. • Producerede forestilling med det internationale orkester Middle East Peace Orchestra, samt med svensk dramatiker. Et samarbejdsprojekt hvor også Odense Teater, Aarhus Teater og Aalborg Teater deltog.
Opera Hedeland	<ul style="list-style-type: none"> • Opera Hedeland producerede Bellinis opera Norma med et internationalt hold bestående af svensk instruktør, dansk scenograf, australsk dirigent og med solister fra Armenien, Italien og Korea.

Teatret Fair Play	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinerede den samlede danske deltagelse på BIG BREAK-festivalen i Moskva i 2009. • Deltog selv med gæstespil sammen med 3 andre danske børneteatre. Der blev i den forbindelse præsenteret oversættelser og afholdt reading af 4 danske manuskripter. Der blev arrangeret plakatudstilling med tilhørende katalog, foredrag og debat om dansk børneteater, og dramatikervæksthusprojektet samt Assitej verdenskongres i 2011 i København/Malmø blev præsenteret.
Teatret Om	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur og gæstespil i henholdsvis Indien, Japan og Taiwan • Turné i Jordan
Thy Teater	<ul style="list-style-type: none"> • Gæstespil fra Compagnia Rodisio, Italien
Åben Dans Productions	<ul style="list-style-type: none"> • Deltog i Big Break-festivalen i Moskva og Bibu-festivalen i Lund samt turnerede i Sydgrønland, hvor der ligeledes blev afholdte workshopper
Bellevue Teatret, Egnsteatret Masken, Himmerlands Teater, Holbæk Teater, Ishøj Teater, Mungo Park, Kolding, Randers Egns Teater, Taastrup Teater, Vendsyssel Teater	Oplyser at der ikke har været international aktivitet i sæson 2009/10.
Black Box Theatre, Den Ny Opera, Fredericia Teater, Gladsaxe Ny Teater, Hamletscenen, Team Teatret, Teater Vestvolden, Teaterkompagniet, Musikdramatisk Teater/ Operaen i Midten, Nordisk Teaterlaboratorium, Nørregade Teatret, Teatret Møllen	Ingen oplysninger

Formidlingsinstitutioners internationale aktiviteter på scenekunstmrådet

Med formidlingsinstitutioner menes institutioner, hvis aktiviteter er fokuseret på formidling, udveksling og internationale aktiviteter af scenekunsten – som f.eks. Københavns Internationale Teater, Entré Scenen i Aarhus m.fl. Gennem data fra spørgeskemaundersøgelsen er en del af disse aktørers internationale aktiviteter blevet registreret. De indberettede aktiviteter er ikke dækkende for samtlige internationale aktiviteter udført af den mindre institutionaliserede del af scenekunstmrådet, idet alle adspurgte ikke har indberettet oplysninger.

Københavns Internationale Teater har gennem sit internationale netværk og i samarbejde med lokale institutioner og partnere de sidste 30 år produceret over 50 internationale festivaler i Danmark med sideløbende workshoper, seminarer, showcases m.m. og mere end 1500 ensembler, kompagnier og kunstnergrupper har gæstet landet. Københavns Internationale Teater præsenterer international scenekunst inden for mange af scenekunstens genrer både dans, performance, nycirkus m.m. I 2009/10 arrangerede Københavns Internationale Teater blandt andet den internationale showcase – p@rt09, hvor dansk scenekunst blev præsenteret for udenlandske opkøbere og formidlere. Københavns Internationale Teater arrangerede ligeledes en nycirkusfestival samt Metropolis Biennale – som var en festival for kunst og performance i byens rum i København, hvor internationale kompagnier præsenterede 54 forestillinger, og sideløbende blev der afholdt workshoper, konferencer m.m. Herudover var Københavns Internationale Teater involveret i Black/North SEAS, hvor internationale kompagnier opførte 11 forestillinger i henholdsvis København, Helsingør og Helsingborg. Hertil kommer festivalen LYSLYD, som udsprang af Metropolis.

I Aarhus er blandt andet Entré Scenen og Aarhus Festuge aktører omkring præsentation af international scenekunst. I Aarhus Festuges program indgår altid forestillinger af internationale scenekunstproducenter, og i 2009 blev to af disse præsenteret i et samarbejde mellem Aarhus Festuge og Entré Scenen. Entré Scenen er selv involveret i en række internationale netværk, hvor både danske og udenlandske forestillinger præsenteres dels i Aarhus, dels på turné rundt i Europa – blandt andet Junge Hunde-netværket, DNA Festival East Gate Europa m.m. Nye initiativer i Aarhus er *:DANISH+* og *ILT-festivalen* (Internationalt Levende Teater), hvor både danske og udenlandske forestillinger inden for dans, skuespil og performance præsenteres.

En række af den øvrige del af scenekunstmrådets aktører, som selv er producenter af konkrete scenekunstforestillinger, har ligeledes internationale aktiviteter, i form af hhv. turné med egne produktioner, modtagelse af gæstespil, personudveksling, residency m.m. Disse aktiviteter finansieres ofte med bidrag fra statslige støtteordninger under Statens Kunstråd. Dette gælder også internationale aktiviteter, som udføres af interesseorganisationer som for eksempel Assitej, eller kommuner som for eksempel Silkeborg Kommune, der arrangerer den internationale dukketeaterfestival Festival af Wonder.

I kategorien formidlingsinstitutioner regnes også Det Danske Kulturinstitut, Center for Kultur og Udvikling, Danske Koncert- og Kulturhuse, Dansk Danseteater, Dansens Hus, DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed og Teatercentrum. Disse institutioners internationale aktiviteter i sæson 2009/10 bestod primært af formidlingsaktiviteter som at arrangere og koordinere internationale aktiviteter, at deltage i internationale netværk,

konferencer og festivaler samt andre aktiviteter med henblik på fremme af udveksling af scenekunst mellem Danmark og den øvrige verden. Dansens Hus og Danske Koncert- og Kulturhuse har derudover modtaget og formidlet internationale gæstespil.

4.2. Aktørernes vurdering af barrierer og muligheder

COWI Consult har i sin aktøranalyse bl.a. spurgt teatrene om deres vurdering af muligheder og barrierer i forhold til internationale aktiviteter og internationalisering.

Muligheder

COWIs analyse viser, at aktørerne fremhæver følgende muligheder som særligt befordrende for det internationale arbejde:

- *Netværk:* Stærke eksisterende netværk for aktører, der i en årrække har haft et relativt højt internationalt aktivitetsniveau. Aktørerne oplever en sneboldeffekt, hvor forestillinger i udlandet giver eksponering, og eksisterende samarbejder udbygges og videreføres. Netværkene kan bestå af internationale sammenslutninger af bestemte typer af teatre, erfaringsudvekslingsnetværk, produktions- eller projektsamarbejder, festivaler, eller personlige, professionelle kontakter.
- *Koproduktioner:* Koproduktioner med udenlandske samarbejdspartnere og udenlandske instruktører, scenografer og lignende kan med fordel indgå i produktioner i Danmark.
- *Skandinavisk samarbejde:* Særligt aktører på Sjælland og Bornholm nævner den geografiske nærhed som en oplagt mulighed for skandinavisk samarbejde. Denne mulighed udnyttes ikke fuldt ud i dag, dels fordi støtteordninger binder aktiviteter i Danmark, dels fordi nordiske midler ofte kræver deltagelse af aktører fra tre lande.
- *Samarbejde med Tyskland:* Særligt aktører i Syd- og Midtjylland fremhæver muligheden for at skabe nyt og styrke eksisterende samarbejde med aktører i Tyskland.
- *Eksportegnede forestillinger:* Nogle teatre har særlige koncepter og forestillinger, som egner sig til eksport – eksempelvis Betty Nansen, Hotel Pro Forma og Mungo Park. Egnetheden kan knytte sig til kvaliteten, det genremæssige, det konceptuelle eller størrelsen på produktionerne, som indebærer en større eller mindre grad af versionering. Dans, performance, børneteater og opera er særligt egnede til internationalt arbejde – dans og performance fordi det i stor udstrækning er ordløst; børneteater fordi dansk børneteater allerede nyder stor international anerkendelse.

Barrierer

Ligeledes er der nogle overordnede forhold, der ofte nævnes af aktørerne som barrierer for det internationale arbejde. Den primære barriere er økonomisk orienteret. Konkurrencen på det internationale marked er hård, og økonomi opleves af de fleste aktører som den væsentligste barriere – både i forhold til at spille i udlandet og i forhold til at tage udenlandske gæstespil ind. Den administrative opgave er også mere omfattende og dermed ressourcekrævende ved internationale end nationale aktiviteter.

Moms og lønniveau

Nogle aktører nævner moms og det danske lønniveau som faktorer, der medfører, at dansk producerede forestillinger bliver forholdsmæssigt dyre og derfor kan være svære at sælge i udlandet. De danske overenskomster for skuespillere er heller ikke befordrende for international turnéaktivitet, idet de betinger ansættelse i et vist antal uger, hvilket ikke harmonerer med kortere turnéperioder i udlandet på f.eks. 14 dage. Enkelte aktører oplever endvidere, at det er blevet sværere at skaffe midler til at ansætte internationale instruktører i danskproducerede forestillinger. Endelig har et mindre teater berettet om, at de har haft besvær med aflønning og tilknyttede formaliteter ved ansættelse af en international kunstner.

Rejseomkostninger

Puljemidlerne til rejseomkostninger betragtes af aktørerne som en afgørende støtte i forhold til at optræde i udlandet, om end de langtfra dækker de reelle ekstraudgifter, der er i forhold til løn, diæter og ophold. En mindre aktør efterlyser tilskud til "løn under rejse". En anden mindre aktør bemærker, at nogle af de større teatre med driftsstøtte trækker på deres driftsmidler for at kunne byde ind med konkurrencedygtige priser. Dette skaber en konkurrenceforvridning i forhold til mindre teatre, der ikke får driftsstøtte, og derfor ofte ikke har luft i driftsbudgettet til sådanne aktiviteter.

Tidshorison

Nogle aktører har erfaret, at bevillingssystemerne ikke kan håndtere, at internationalt arbejde ofte kræver en længere tidshorison. Eksempelvis skal udenlandske teatre ofte engageres i korte tidsrum i god tid i forvejen, for at det kan passe med en eventuel turnéplan. Aktørerne oplever en diskrepans imellem, at man skal søge midler fra Scenekunstudvalget hvert år², men i praksis skal planlægge repertoire flere år i forvejen. Det betyder, at man ikke har vished om, hvorvidt man har (eller rettere: vil få) bevillinger i hus til at indgå de kontrakter, man forhandler på plads. Der efterlyses mulighed for flerårige bevillinger via Scenekunstudvalget.

Støtteordninger

De økonomiske rammer for international aktivitet er til dels afhængige af de danske støtteordninger. Nogle aktører oplever således, at teaterloven, herunder eksempelvis Refusions- og Formidlingsordningen, tager udgangspunkt i en smallere definition af, hvad teater er, end man gør mange steder i udlandet, hvor især frie kunstnere arbejder bredere og mere grænseoverskridende, hvad angår genrer og kunstformer. Det kan gøre det vanskeligt at opnå støtte til udenlandske gæstespil eller samarbejder.

Én aktør oplever, at dens internationale aktiviteter er af en karakter, der spreder sig over flere ministeriers ressourceområder, f.eks. Kulturministeriet og Udenrigsministeriet. Dette kan skabe uklarhed i forhold til, hvilke støtteordninger der kan søges støtte gennem.

Administrativ praksis

Samtidig er der en oplevelse af, at der på trods af en række overordnede rammer er en forståelse for, at man skal kunne benytte ordninger internationalt. Dette medfører en vis fleksibilitet i administrationen i praksis.

² I modsætning til Scenekunstudvalgets tildeling, som sker årligt, er der tilfælde, hvor teatre har indgået flerårige økonomiske aftaler om støtte med kommuner.

Nogle aktører i den østlige del af landet oplever det som begrænsende, at støtteordninger er bundet nationalt, hvilket betyder, at ellers oplagte samarbejdsmuligheder med svenske aktører vanskeliggøres.

Pres på det internationale marked

Et par af teatrene giver udtryk for, at økonomien er trængt på det internationale marked. Det opleves, at de tyske teatre har færre økonomiske ressourcer i dag end tidligere, og at de internationale festivalers (både statsstøttede og private) budgetter er mindre end tidligere.

Øvrige barrierer

Ud over barriererne, der bunder i økonomiske begrænsninger og organiseringen af de danske støtteordninger, nævner aktørerne også en række øvrige barrierer, der begrænser omfanget af deres internationale aktiviteter:

- *Planlægning:* I Danmark er man bundet op på en sæsontankegang, hvilket betyder, at det bliver vanskeligt at agere på muligheder, der måtte opstå i forhold til eksempelvis festivaler eller mini-turnéer i udlandet.
- *Viden:* En barriere, som nævnes af mange aktører, er manglen på viden, koordineret information og knowhow i relation til at arbejde internationalt. Der er mangel på overblik over relevante internationale aktiviteter, støttmuligheder samt administrative krav og procedurer, der skal efterkommes. I den forbindelse efterlyses en instans med reel ekspertise til at støtte og vejlede aktørerne i forhold til muligheder, ansøgninger, administrative formaliteter mv.
- *Centralisering versus decentralisering:* Nogle aktører kommenterer, at det er mere udbytterigt for dansk scenekunst, når internationale projekter og initiativer iværksættes af aktører på området (f.eks. teatre, kunstnere og organisationer såsom ASSITEJ), end når de iværksættes fra centralt hold (f.eks. Kunststyrelsen eller Statens Kunstråd). Dette skyldes, at aktiviteter, der drives af aktørerne selv, opleves som mere fleksible og oftere resulterer i konkrete opfølgende aktiviteter såsom koproduktioner. Det er med andre ord aktørerne selv, der skal ud og etablere nye kontakter og især vedligeholde og udvikle eksisterende kontakter internationalt.
- *Lovgivningsmæssige forpligtelser:* Nogle egnsteatre og landsdelsscener oplever, at de er begrænset af de lokale/nationale forpligtelser, der eksempelvis pålægger dem at producere et vist antal forestillinger, hvilket ikke levner ressourcer til internationale aktiviteter.
- *Kvalitet:* Enkelte aktører oplever, at kvaliteten inden for dansk scenekunst ikke er på samme niveau som i andre lande i forhold til produktion, dramaturgi og dans.
- *Geografi:* Nogle teatre, eksempelvis på Bornholm og i Midtjylland, oplever deres geografiske beliggenhed som en barriere, hvad angår mulighed for turné (til/fra udlandet) eller Artist in Residence. Dels stiger transportudgifterne, dels kan det være vanskeligere at tiltrække udenlandske kunstnere.
- *Sprog:* Flere aktører, især dem der producerer taleteater, fremhæver sproget som en barriere for internationalt arbejde. Det gælder både i forhold til at sende danske produktioner til udlandet, og til at hyre udenlandske instruktører ind til danske forestillinger. Hvad angår førstnævnte, opleves det som et problem, at der ikke er

tilstrækkelige midler til oversættelse af dansk dramatik og danske produktioner. Et egnsteater i Syddanmark fortæller, at der arbejdes på et samarbejde med tyske teatre, og at sprogbarrieren inden for taleteater ikke opleves som betydelig i denne del af landet.

4.3. Aktørernes vurdering af effekter af internationalt (sam-)arbejde

COWI Consult har yderligere spurgt aktørerne om deres vurdering af effekterne af internationalt teaterarbejde, herunder effekterne på særligt den kunstneriske udvikling og eksponering samt publikumsudvikling. Aktørernes vurderinger er følgende:

Prestige og anseelse

Det fremhæves af flere, at aktørerne gennem internationale aktiviteter kan opnå øget prestige og anseelse både nationalt og internationalt, hvilket i nogle tilfælde er med til at øge lokale samarbejder og støttemuligheder (sponsorer og fonde).

Udvikling og udsyn

En erfaring, der går igen, er, at internationalt arbejde fremmer den kunstneriske udvikling. Internationalt arbejde giver øget udsyn og inspiration både i forhold til indholdet i eksisterende aktiviteter og igangsættelsen af nye aktivitetstyper, feedback på egne forestillinger fra internationale aktører og generel sparring samt erfaringsudveksling med folk, som gør ting på en anden måde eller anvender andre kvalitetsparametre. Det gælder både i forhold til at optræde i udlandet og i forhold til at hente gæsteforestillinger eller instruktører/kunstnere, med særlige specialer og styrker, til Danmark. Det indebærer, at man "måler sig med de bedste" og derigennem bliver udfordret, hvilket styrker det kunstneriske niveau og mangfoldigheden.

Nogle få aktører på børneteaterområdet oplever, at den kunstneriske udvikling ikke mindst handler om, at udenlandske kunstnere kan højne niveauet ved samarbejdet med danske kunstnere. Det kædes sammen med, at dansk børneteater er på et højt niveau.

Et relativt konservativt publikum

Aktørerne har forskellige oplevelser af publikumseffekten af internationalt arbejde, og der er ikke noget entydigt mønster, hvad angår geografi eller genre. Både i Jylland og i hovedstadsområdet oplever nogle, at publikum i en vis udstrækning er konservativt, og at det er vanskeligt at skabe interesse for forestillinger med kunstnere, de ikke kender, mens andre oplever, at internationale forestillinger øger publikums interesse, og at publikum endda er villigt til at betale en merpris for disse forestillinger.

Publikumsudvikling

Nogle aktører, især dem med et mere eksperimenterende repertoire, betoner, at internationale gæstespil kan have en udviklende effekt på publikum, i og med at de bliver introduceret til nye former for forestillinger, udtryk og genrer, som man ellers ikke finder i Danmark. Nycirkus er et nyere eksempel herpå. Internationale gæstespil kan eksempelvis flytte folks opfattelser af, hvad scenekunst er og kan være, og det tilbyder noget til den del af publikum, som måtte have en træthed over for det eksisterende udbud. En sådan eksponering vurderes at være med til på sigt at åbne mulighederne for mere varieret scenekunst i Danmark.

Enkelte aktører oplever, at de med internationale forestillinger tiltrækker udlændinge bosat i Danmark og folk fra minoritetsetniske miljøer.

4.4. Aktørernes vurdering af ekstern finansiering af internationalt (sam-)arbejde

Der er stor variation mellem aktørerne, hvad angår finansiering af deres internationale aktiviteter, hvilket delvist er et resultat af de forskellige typer af aktiviteter og omfanget af disse. Ved ekstern finansiering af internationale aktiviteter forstås ikkestatslige midler.

Driftsmidler og andre statslige midler

En række teatres internationale aktiviteter er dækket af deres driftsmidler, mens andre dækker al international aktivitet via anden finansiering, herunder støtte fra statslige puljer og ordninger. Flere nævner, at de ikke med de eksisterende finansieringsmuligheder har ressourcer til at have internationale aktiviteter.

EU-tilskud

Ansøgninger til puljer opfattes generelt som administrativt tungt, både i forhold til at identificere de rigtige puljer og til at skrive ansøgningerne. Det administrative arbejde og manglende viden om, hvordan og hvad de skal søge, afholder en række mindre teatre fra at søge om tilskud, herunder særligt EU-tilskud. Flere teatre ytrer et ønske om støtte til at skrive ansøgninger.

Kravet om deltagelse af aktører fra minimum tre lande i nordiske projekter og EU-projekter er også en barriere for teatrene. Et teater nævner, at det ville være lettere, hvis der fandtes bilaterale tilskudsmuligheder. Flere af teatrene er dog i gang med at søge om EU-midler eller har netop søgt om EU-midler for første gang.

To eksempler på projekter, der er modtaget EU-støtte til:

- ”Fresh Tracks Europe” er et EU-støttet netværk, hvis formål er udveksling og udbygning af dansegenren for børn og unge, at udvikle og understøtte nyt koreografisk talent samt sikre et publikum til og kvalitet af danseforestillinger for unge. Åben Dans er sammen med partnere fra henholdsvis Østrig, Holland, Skotland, Estland, Belgien, Tyskland og Sverige involveret i projektet.
- ”The Generosity Experience” er et stort teater- og udvekslingsprojekt, som tager fat i europæiske unges opfattelser af generøsitet og det at give noget til eller være noget for andre mennesker. Carte Blanche og teatre fra Belgien, Frankrig, Slovenien og Spanien er involveret i projektet.³

³ Se hjemmesiden: www.generosity.eu

Eksterne finansieringskilder

Der nævnes en lang række forskellige kilder til eksterne midler, som er oplistet i oversigten:

Kilder til ekstern finansiering af internationale aktiviteter:

EU-midler

Teatrene oplever, at det er administrativt tungt at ansøge om EU-midler samt lave løbende og afsluttende afrapportering og dokumentation. Ansøgningsprocessen og krav om deltagelse fra minimum tre lande er en barriere ved søgning af EU-midler.

Nordiske midler

Af nordiske midler nævnes Nordisk Ministerråd, Nordisk Kulturfond og Kulturfond Danmark-Grønland. Ansøgningsprocessen og deltagelse fra minimum tre lande er en barriere ved søgning af nordiske midler.

Bilaterale samarbejdsaftaler

Nogle teatre samarbejder med teatre i udlandet på basis af bilaterale samarbejdsaftaler.

Festivaler og gæstespil i udlandet

Når teatrene opfører forestillinger i udlandet dækker den udenlandske scene eller festival nogle gange udgifterne til transport, ophold, diæt mv.

Internationale festivaler i Danmark

ILT-festivalen er støttet via Aarhus Kommunes ansøgningsproces til Kulturhovedstad 2017

Sponsorer

Enkelte teatre har ved konkrete projekter haft sponsorvirksomheder tilknyttet, som støttede projektet med henblik på at opnå en "branding"-effekt, f.eks. støttede virksomheder med interesse i det kinesiske marked en koproduktion mellem et dansk og kinesisk teater. Det Kongelige Teater anvender i høj grad sponsoraftaler til at dække omkostninger til internationale turnéaktiviteter mv.

Private fonde

Af private fonde nævnes: Danske Bank og Augustinus Fonden

5. Opsummering

5.1. Varieret forståelse af international aktivitet

Overordnet er der en meget varieret forståelse af, hvad international aktivitet er. Aktørernes aktiviteter fordeler sig inden for følgende kategorier:

- International turnéaktivitet
- Modtagelse af internationale gæstespil
- Deltagelse i international scenekunsthøjsfest i Danmark
- International koproduktion
- Internationalt samarbejde – erfaringsudveksling/workshop
- Personudveksling
- Residencyophold
- Besøgsprogrammer
- Readings
- Oversættelser
- Diverse

5.2. Teatrenes internationale aktivitet

Kunststyrelsens kortlægning viser sammen med COWI's aktørundersøgelse, at den internationale orientering er størst blandt projektteatre, og navnlig inden for børneteater. Også Det Kongelige Teater har en betydelig andel af international aktivitet, mens landsdelsscenerne, Københavns Teater og de mindre storbyteatre har relativt få internationale aktiviteter. Flere af de mere institutionaliserede aktører har oplevet en vækst i deres internationale aktivitet de seneste par år, men oplyser også, at international aktivitet ikke er deres primære indsatsområde. Egnsteatrenes internationale aktivitet er meget varierende – fra begrænset eller ingen aktivitet over sporadisk aktivitet til stor aktivitet. Teaterforeninger og kulturhuse har med køb af udenlandske forestillinger også betydelig international aktivitet.

Der er en tendens til, at danseteatre, børneteatre og andre mere fysiske, performance- eller sansorienterede teatertyper er mere internationale end de mere talebaserede teatertyper. Inden for talebaseret teater er sproget en barriere for international aktivitet.

5.3. Hvor vigtig er international aktivitet?

COWI's analyse viser, at der er en vis uenighed mellem aktørerne omkring vigtigheden af internationale aktiviteter. De fleste ser internationalt arbejde som et vigtigt område, der bør sættes yderligere på, idet det udgør en naturlig del af den globaliserede virkelighed, som scenekunsten opererer i. Samtidig er international udveksling afgørende for inspirationen og den kunstneriske samt publikumsmæssige udvikling. Nogle aktører betragter dog internationale aktiviteter som et politisk buzz-word eller modefænomen og understreger et behov for udvikling af en strategi med konkrete kulturpolitiske målsætninger for internationalt arbejde inden for dansk scenekunst.

5.4. Økonomi

Selv om nogle internationale aktiviteter økonomisk hviler i sig selv, opleves økonomi som den altovervejende barriere for internationalt arbejde. Det er dyrt både at spille i udlandet, deltage i internationale aktiviteter og have gæstespil på dansk grund, ligesom den administrative byrde er langt højere end ved aktiviteter i Danmark. Samtidig kan det danske lønniveau og momsens gøre det svært at tilbyde overkommelige priser for internationale samarbejdspartnere. Der er dog samtidig flere eksempler på, at internationale aktiviteter også kan være rentable og indtægtsgivende – både i forbindelse med opførelser i udlandet og med internationale samproduktioner. Flere af analysens aktører har eksempler på EU-støttede projekter, men mange aktører har dårlige erfaringer med bureaukrati og administration i forbindelse med EU-midler – og mange har opgivet denne finansieringskilde af samme årsag.

5.5. Tidshorisonter

Hvor puljemidlerne til rejseomkostninger af mange aktører fremhæves som afgørende for muligheden for at arbejde internationalt, så opleves de eksisterende bevillingssystemers tidshorisonter som en barriere – der opleves således eksempelvis en diskrepans mellem, at midlerne fra Scenekunstudvalget først bevilges sent i planlægningsprocesserne, således at finansieringsgrundlaget ikke er på plads, når der eksempelvis skal forhandles kontrakter med udenlandske samarbejdspartnere. Den tidsmæssige planlægning af internationale aktiviteter er langvarig, mens bevillinger fra Scenekunstudvalget ofte kun gives for en enkelt sæson. I forlængelse heraf efterlyses muligheder for flerårige bevillinger.

5.6. Mangel på viden og etablering af netværk

Mange aktører oplever en mangel på viden, koordineret information og knowhow i relation til at arbejde internationalt. I den forbindelse efterlyses en instans med reel ekspertise og ressourcer til at støtte og vejlede i forhold til muligheder, ansøgninger, administrative formaliteter mv.

Etablerede netværk og relationer mellem kunstnere og mellem teatre fremhæves som instrumentelt for videreudvikling og styrkelse af det internationale arbejde. I forlængelse heraf oplever flere aktører en større fleksibilitet og bedre udnyttelse af midlerne, når der tages udgangspunkt i sådanne netværk ”nedefra” frem for centraliserede initiativer fra Kunststyrelsens side.

5.7. Udviklingsperspektiver

Aktørerne foreslår en række muligheder for at styrke det internationale arbejde. En overordnet anbefaling går på at opstille nogle klare kulturpolitiske mål for det internationale arbejde inden for dansk scenekunst. Desuden foreslås følgende konkrete udviklingsmuligheder:

- Etablering af et internationalt kontor og videntcenter, hvis arbejdsopgaver kunne dække ansøgninger og koordinering heraf, deltagelse på internationale messer og opsøgende salg til udlandet og indhentning af internationale forestillinger til Danmark. Alternativt eller som supplement: et netværk med fokus på videndeling omkring internationale aktiviteter og erfaringer og/eller etablering af fælles videndatabase.

- Mere fokus på og støtte til initiativer ”nedefra”. Anvende eksisterende netværk som f.eks. ASSITEJ og skabe mulighed for at kunstnere og teatre kan deltage på internationale messer og lignende, hvor de kan skabe netværk og indgå i direkte interaktion med udenlandske ligesindede. Herunder øget fokus på opfølgende aktiviteter.
- Flere øremærkede midler til internationalt arbejde, der ikke snævert støtter transportomkostninger.
- Sikring af nationale midler til samproduktioner. Bedre vilkår for Artist in Residence.
- Styrket satsning på oversættelse via øremærkede midler samt arbejde med video og simultantolkning.
- Opprioritering af nordisk samarbejde, herunder en åbning i forhold til, at eksisterende støtteordninger kan bruges i forbindelse med aktiviteter over Øresund eller til fælles internationalt fremstød for skandinavisk scenekunst.
- Etablering af en større teaterfestival i København eller en skandinavisk turnusfestival.
- Arbejde på større fleksibilitet i forhold til sæsonankegang, overenskomstforhold og flerårige bevillinger.